

Motion till riksdagen 2019/20:133

av **Lorena Delgado Varas m.fl. (V)**

Uppfinningar och innovationer

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram ett sammanhållet åtgärdsprogram för små företag och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över former för kompensation för att stärka dem som genom sitt arbete i produktionen bidrar till innovation, t.ex. genom utvecklingsledighet, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kvinnor bör få en större andel av de medel som tilldelas för innovationsarbete och att stödet bör ökas stegvis tills en nivå på 50 procent är uppnådd till 2025 och tillkännager detta för regeringen.

Sverige måste ställa om

Sverige behöver ställa om till innovationsdriven tillväxt. Det andra länder gör billigare och ibland bättre måste vi möta med högre kunskapsinnehåll, resurseffektivare produktion samt en produktion av varor och tjänster som utgår från våra samhällsutmaningar. Omställningen av ekonomin måste ske i ett nytt ekonomiskt landskap, där klimatutmaningen och den växande befolkningen både utgör utmaningar och möjligheter. Forskning och utveckling måste ske i nära relation med industrin men måste vara fri och självständig.

I en värld där tillgången på råvaror blir allt knappare och miljöutmaningarna allt större blir innovationer och produkter med högre förädlingsvärde, återvinning och lägre resursförbrukning allt viktigare. Samverkan mellan företag (enskilda och i kluster), universitet, forskningsinstitut och myndigheter är av yttersta vikt för att få en verksamhet som inte bara styrs av kortsiktiga vinstmotiv. Det arbetet kommer att behöva intensifieras och fördjupas, samtidigt som industrin måste tillämpa mer innovationsfrämjande och kretsloppsanpassade arbetssätt.

Det finns idag många framgångsexempel på hur uppfinningar och innovationer bidrar till att förändra hela branscher till att bli mer hållbara. Ett exempel på ett pågående projekt är bolaget HYBRIT Development 2017 som Vattenfall, SSAB och LKAB tillsammans bildat för att ta fram en fossilfri process för ståltillverkning till 2035. Om detta projekt lyckas skulle Sverige sänka sina koldioxidutsläpp med 10 procent. Nya produkter, innovationer och tillväxtområden har ofta vuxit fram i samverkan mellan det offentliga och kommersiella företaget, i det här fallet ser vi till exempel de statliga bolagen. Många gånger har icke-kommersialism varit en förutsättning för att nya produkter ska kunna tas fram. Statens uppgift är att se till att förutsättningar för detta arbete finns.

Uppfinningar och innovationer är i de allra flesta fall en följd av många års forskning och utveckling. Sverige hör till de länder i världen som avsätter mest offentliga resurser till forskning och utvecklingsarbete, och den svenska forskningen håller en hög internationell kvalitet inom många områden. Vänsterpartiet värnar om den fria forskningen, en oberoende akademi och en statlig politik som inte lägger sig i. Vi står inför ett antal samhällsutmaningar som måste lösas för att bibehålla en fungerande välfärd och en hög levnadsstandard.

Behov av att definiera begreppet innovation

Innovation är idag ett ord som används om snart varje utveckling inom näringslivet. För att begreppet inte ska tappa i värde och betydelse bör det fastställas vad innovation innebär. Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA) menar att en innovation uppkommer då kunskap omsätts i nya värden. IVA exemplifierar med begreppen produktinnovation (mobiltelefon), processinnovation (internetbank), organisatorisk innovation (lean management), affärsmodellinnovation (Spotify) och inputinnovation (maxfasmaterial som ersätter guld). Swedish Economic Forum Report 2010 och Vinnova ansluter sig till en liknande definition.

Småföretagares möjlighet till innovation

För Vänsterpartiet är arbetet för full sysselsättning centralt. Frågan är dock var de nya jobben ska utvecklas i den globaliserade ekonomin och hur framtidens välfärd och välstånd ska byggas. Det är Vänsterpartiets övertygelse att det inte är genom lägre löner och sämre villkor på arbetsmarknaden som framtidens jobb skapas i Sverige. Vi vill i stället att vårt land ska utvecklas genom innovationer och nytänkande som omsätts i nya produkter eller tjänster. Då kan Sverige stå starkt, nå målet om full sysselsättning och utvecklas som en kunskapsdriven nation.

Mindre företag är de som säkrar upp möjligheten till full sysselsättning och står för nyskapande lösningar. Men de som kommer på bra idéer blir ofta överkörda av större företag som helt struntar i rättigheterna. I jämförelse med andra länder har Sverige en något lägre andel små företag. Mindre och medelstora företag har även en mycket liten del av den forskning och utveckling (FoU) som utförs. Det betyder att alla de produkter, system, processer och andra tjänster som till exempel företag inom hållbar utveckling tillhandahåller också hamnar på efterkälken när väl forskningen går över till ett

kommersiellt företag. Ofta snappas dessa företag också upp av utländska investerare. Arbetstillfällena hamnar utanför Sverige. Staten borde i dessa fall ta ett större ansvar för utvecklingen.

Regeringen bör ta fram ett sammanhållet åtgärdsprogram för små företag. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Såddfinansiering innebär att någon träder in med kapital och kompetens i det allra första skedet av företagsstart när det ännu inte går att se om det finns säkra vinster att göra. En viktig uppgift för den statliga företagspolitiken är att finnas där det privata kapitalet inte har tillräcklig uthållighet. Detta gäller till exempel byggandet av infrastruktur, men också i vissa fall uppbyggnad av företag. Tidigare erfarenheter, inte minst från it-bubblan i början av 2000-talet, har visat att det privata såddkapitalet inte är tillförlitligt på längre sikt. Staten har därför en viktig uppgift i att säkra långsiktig såddfinansiering. Vänsterpartiet vill utveckla den statliga såddfinansieringen som verktyg för att stödja nya företag och innovationer. Vi menar att det är viktigt att koppla såddfinansiering till ett större sammanhang med statligt riskkapital och inkubation.

Innovation i arbetet

Innovationsarbetet har en nära koppling till kompetensutveckling där större kunskap och förståelse för sitt arbete öppnar dörrar för att se nya och bättre lösningar. De som ”jobbar på golvet” har tidigare fått kompensation för de uppfinningar och lösningar de utvecklat, idag är det stödet mindre. Många av de tidigare potterna som funnits hos företagen för att skapa möjlighet till att få kompetensutveckling eller ledig tid med ersättning för innovation är idag borttagna. Vänsterpartiet menar att åtgärder måste vidtas för att stoppa den utvecklingen. Till exempel skulle ett stödsystem som möjliggjorde en typ av ”utvecklingsledighet” likt studieledigheten underlätta för dem som jobbar närmast ”produktionen” att utifrån sina erfarenheter utveckla idéer.

Rätt använd kan teknikutveckling leda till ökad livskvalitet, bättre arbetsvillkor och en generell arbetstidsförkortning. Det bygger dock på att den svenska modellen värnas och att goda arbetsvillkor och förutsättningar till omställning finns i grunden. Jobb skapas när innovationer och nytänkande omsätts i nya produkter och tjänster, inte genom att konkurrera om lägre löner och sämre villkor. Vi menar att fler åtgärder kommer behövas för att stödja dem som i sitt arbetsliv tar fram innovativa idéer.

Regeringen bör se över former för kompensation för att stärka dem som genom sitt arbete i produktionen bidrar till innovation, till exempel genom utvecklingsledighet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Kvinnors innovation

Kvinnors innovation är ett ofta eftersatt område. Många av de statliga stöd som finns för innovation och försöksstudier visar på en viss snedfördelning och många berörda kvinnor upplever svårigheter. Enligt rapporten ”Med kall eller varm hand?” (2015:18) ser man hur kvinnor nås i mindre utsträckning av bifallande beslut till lån och hur utdelningen per beslut är lägre än mäns utdelning.

Ett bolag som är en del av statens låneverksamhet för innovation och företagande är Almi Företagspartner AB. Almi ägs av staten och är moderbolag i en koncern med 16 regionala dotterbolag. Almis uppdrag är att stärka det svenska näringslivets utveckling och verka för en hållbar tillväxt samt medverka till att utveckla och finansiera små och medelstora företag. I riksrevisionens granskning (2018/19:123) av Almis låneverksamhet pekar man på en del problem kopplat till företagets arbete med jämställdhet. Bland annat lyfter riksrevisionen att Almis ägaranvisning inte beaktar de jämställdhetspolitiska målen och det är något som sedan får konsekvenser, till exempel är åiterrapporteringen för hur deras låneverksamhet till kvinnor ser ut svårföljd. Vi menar att det är rimligt att ett statligt företag tydligt ska beakta de jämställdhetspolitiska målen och att den problematik som uppstått i samband med Almis åiterrapportering inte ska få uppkomma. Mer information om våra åsikter om Almis låneverksamhet finns i vår följdmotion till skrivelse 2018/19:123 ”Riksrevisionens rapport om jämställdhet i Almis låneverksamhet”. Vänsterpartiet vill se en aktiv jämställd innovationspolitik som ger utrymme till kvinnors innovation. Statens innovationsstöd måste ta hänsyn till kvinnors innovation.

Kvinnor bör få en större andel av de medel som tilldelas för innovationsarbete och stödet stegvis bör ökas tills en nivå på 50 procent är uppnådd till år 2025. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Lorena Delgado Varas (V)

Hanna Gunnarsson (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Yasmine Posio (V)

Håkan Svenneling (V)

Jens Holm (V)

Birger Lahti (V)

Elin Segerlind (V)

Jessica Thunander (V)